

Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu İle İlgili Meseleler Üzerine Araştırmalar

Prof. Dr. Faruk SÜMER

1.OSMANLI HANEDANININ ASLI

Osmanlı hanedanı Oğuz veya Türkmen denilen eski, ünlü ve büyük bir kavme mensuptur. Oğuzlar Batı Gök Türklerinden idiler. Batı Gök Türklerinin dağılmasından sonra bu kolun başlıca temsilcileri oldular. Oğuzlar IX-XI. yüzyıllarda Türk ağacının ana dallarından biri olarak, Türkistan'da aşağı Seyhun boylarında yaşıyorlardı. Onlar XI. yüzyılın ortalarına doğru Selçuklu devletini kurdular. Bu arada Anadolu'yu ve Azerbaycan'ı yurt edindiler. Böylece Orta Asya'daki Türkmenistan Türkleri ile Azerbaycan ve Türkiye Türklerinin ataları Oğuzlardır. Diğer Türk topluluklarının yani Özbek, Kazak, Doğu Türkistan, Kazan ve Kırım Türklerinin ve Kafkasya'daki bazı toplulukların ataları ise Türk ağacının diğer büyük dalları olan Kıpçak, Kanglı, Uygur ve Karluklardır. Kırgız (ırkız) lar ile Başkırtlar da yine Türk ağacının dalları arasında yer alırlar. Ord. Prof. Z. Velidi Togan ve Abdulkadir İnan hocalarımız Başkırtların son seçkin evlatlarından idiler.

Gagavuz adının Selçuklu hükümdarı Keykâvus'dan geldiği ileri sürülmüştür ki bu, bize göre en isabetli izahıdır. Çünkü Selçuklu hükümdarı II. İzzeddin Keykâvus, ülkesini Moğol hakimiyetinden kurtarmak için mücadeleye girişmişti. Bundan dolayı Türkmenlerin pek çoğu veya hepsi onun yanında yer aldılar. Moğolların en güçlü zamanları olduğu gibi Selçuklu ülkesi de ikiye bölünmüştü. Bu sebeple muvaffak olunamadı. İzzeddin Keykâvus Bizans imparatoruna iltica etmek mecburiyetinde kaldı. Keykâvus ile birlikte binlerce Türkmen de Bizans'a gitti. Dobruca'da yerleştirilen bu Türkmenlerin Keykâvus, Keykâvuslu gibi bir ad taşımaları pek tabiidir. Ancak bu Türkmenler Müslüman idiler. Nasıl Hıristiyan oldular? İşle bunun kolay bir izahı yapılamıyor. Gagavuzlara gelince onların 1263 yıllarında Anadolu'dan Dobruca'ya göçen Türkmenler'den, gelmiş olmaları çok muhtemeldir.

İleride yine bu sütunlarda Gagavuzların aslı üzerinde bir makale yazmayı düşünüyorum. Okuyucularımızın Türkiye Türklerinin nereden geldiklerini okurlarken başka yerlerde yaşayan Türk topluluklarının asıllarının ne olduğunu merak edeceklerini, tecrübelerimiz dolayısı ile bildiğim için, bu çok kısa izahat yapmayı faydalı gördüm.

Osmanlı hanedanının Kayı boyu ile münasebetine gelince, bu mesele hakkında Oğuzlar adlı eserimizde bilgi verilmiştir.

2. OSMANLI HANEDANININ ANADOLU'YA GELİŞİ

Moğol istilasının Anadolu için tek tesellisi pek çok Türkmenin bu ülkeye gelmiş olmasıdır. Moğol istilasının önünden kaçıp Anadolu'ya gelen Türkmen toplulukları Türkiye Türklüğünü çok kuvvetlendirdiler. Batı Anadolu'nun, Marmara çevresinin, Orta ve Doğu Karadeniz bölgesinin ve Çukur Ova'nın fetih ve iskânında bu Türkmenlerin pek mühim rolleri olmuştur.

Bilindiği üzere, Osmanlı Ertuğrul Gazi'nin babası Süleyman Şah'ın büyük bir topluluğun başında Moğol istilası üzerine Horasan'ın Merv bölgesindeki Mâhân yöresinden göç ederek Anadolu'ya geldiğine dair eski Osmanlı kaynaklarında bir rivayet vardır. Ben bu rivayetin gerçeği ifade ettiğine inanmaktayım. Çünkü bu oymak ilk fâtihler arasında yani XI. yüzyılın son çeyreğinde gelmiş olsa idi, aradan uzun bir zaman geçmesinden dolayı ya yarı veya tam oturak hayata geçecek veya küçük kollara ayrılıp dağılacaktı. Halbuki Ertuğrul ve Osman beylerin oymağı tam göçebe bir yaşayış sürdürüyor, yani kışlak (Sögüt) ve yaylak (Domaliç-Domaniç) arasında gidip geliyor; koyun yetiştirip halı kilim dokuyor, oymak halkından okur yazar kimse bulunmuyor. Hatta 400 çadır olan Ertuğrul Gazinin oymağında bir imamın bile bulunmamış olması mümkündür. Âlim müverrihlerden Kemal Paşazâde bu münasebetle şu şiiri

“Ebed an Cedd Ümmi idi cümlesi (Babadan ataya okur yarar değildi hepsi)

Ne yazarlar ne okurlar idi

Cazâ kârğâhında Leylü nihan (" tezgâhında gece gündüz)

Savaşın kumaşın dokurlardı”

3- OSMANLI SOYKÜTÜĞÜ

Aşıkpaşaoğlu, Neşri, Oruç Beğ ve Atsız Tevarih-i Osmanlarda görülen Oğuz Han ve Nuh Peygambere kadar giden soy kütüğünün gerçekle bir ilgisi yoktur. Halta Ertuğrul Bey'in babasının adı olarak gösterilen Süleyman Şah ismi bile uydurma olabilir.

Buna karşılık Ertuğrul Beğ'in babasının Gündüz Alp olduğu hakkında diğer kaynaklarda görülen rivayet belki doğru olabilir. Ertuğrul Gazi'nin oğullarından birinin Gündüz adını taşıması bunu teyid edebilir, yani Ertuğrul Gazi bu ismi oğluna babası (olarak gösterilen) Gündüz Alp'in hatırası için koymuş olabilir.

Ertuğrul kendisine saygı duyulan bir şahsiyet olarak görünüyor taşıdığı isim, anlaşılacağı üzere iki kelimedenden meydana gelmiştir er + tuğrul. Kaşgarlı Mahmud kelimeyi Toğrul şeklinde yazarak Toğrul'ın avcı kuşlardan birinin adı olduğunu, bu kuşun bin kaz avlayıp onlardan sadece birini yediğini bildirir. Aynı müellif Toğrul'ın erkek adı olarak kullanıldığını da söyler. Gerçekten Karahanlar da Toğrul'ın Toğrul Han, Toğrul Beg şeklinde unvan olarak kullanılmış olduğunu biliyoruz. Selçuklu devletinin kurucularından Tuğrul Beğ'i tanıyoruz, fakat onun adı Muhammed olup, Tuğrul Beğ unvanı idi. Ağabeyi Dâvud da, Çağrı Beğ unvanını taşıyordu.

Çağrıda şimdi Çakır dediğimiz avcı kuştur. Bazı eski kaynaklarda Ertuğrul Er Tonrul (= Tongrul) şeklinde sağır kefle yazılmıştır. Anadolu Türklerinin çoğunun kelimeyi Tonrul-Donrul şeklinde lelafluz enikleri şüphesizdir. Tanrı'yı da onlar Tağrı değil Tanrı şeklinde söylemişlerdir. Şimdi de köylerimizin mühim bir kısmında Ulu yaratıcı Tanrı şeklinde anılır.

4- OSMAN BEY'İN PARA KESTİRDİĞİ MESELESİ

Son yıllarda içeride ve dışarıda Osman Bey'in akça kestirmiş olduğu hakkında incelemeler yayınladığı bana haber verildi ise de bu incelemeleri elde etmek maalesef mümkün olmadı. Hatta Osman Bey'in para kestirdiği lise kitaplarına bile yazılmış ki vericidir. Çünkü, ilim adamlarının çoğunun ittifak etmedikleri bir meseleyi bir gerçekmiş gibi mektep kitaplarını yazmak hana göre isabetli bir hareket sayılmaz. Bununla beraber Osman Bey'in devrine dair elimizde bulunan bilgiler bana Osman Bey'in akça yani para kestirmesinin çok az muhtemel olduğu kanaatini vermektedir. Osman Bey devrinde yapılan fetihler ile toprak elde edilip beyliğin bu bakımdan geniş ölçüde temeli atılmış teşkilât ise Orhan Bey devrine bırakılmıştır.

Nitekim ilk Osmanlı gümüş sikkesi (= akça) Orhan Bey devrinde basılmıştır. Bunlar biri 727 (1327) tarihli akçadır. Bu akçanın bir yüzünde Kelime-i şehâdet (Lâ ilâhe illallah ve Muhammedün Resûlullah) ve Hulefa-i Râşidin'in adları (yani Ebubekir, Ömer, Osman, Ali) öbür tarafında da Orhan bir Osman Duribe Burusa sene seb'a ve işrine ve seb'a mie (727= 1327) tarihi yazılıdır. Merhum İsmail Hakkı Uzunçarşılı bu sikkede kayı damgasının bulunduğunu söylüyor ise de merhum üstadımızın bu görünüşünü maalesef paylaşamıyorum. Orada görülen *** işaretini değil Kayı'nın diğer Oğuz boylarından hiç birinin damgasına benzetemedim.

Bundan başka yine Orhan Gazi devrinde divan yani devlet teşkilatı kurulmuştur. Vezir hükümetin reisi idi. İlk Osmanlı veziri Hacı Kemaleddin oğlu Alâeddin Paşa'dır.

Beylik dahilindeki bütün kadıların tayin ve azletme yetkisi Bursa kadısına verilmişti. Daimi askerî teşkilatta yine bu devirde vücuda getirildi .

Divanı alan beyliğin yazısının olması pek tabii idi. Bu yazının dilinin Türkçe ve Farsça olduğu görülüyor. Orhan Beyden bize Türkçe ve Farsça yazılmış vesikalar gelmiştir. Orhan Bey'in tuğrasının şeklini de bilmekteyiz. Halbuki Osman Bey devrine ait herhangi bir yazı veya kitap bize gelmediği gibi, yazılmış olduğuna dair bilimiz de yoktur. Selçuklu hükümdarı Sultan Alâeddin bin Feramürz tarafından Osman Bey'e gönderildiği söylenen menşurlar (yani yarlığ veya fermanlar) ile cevapları tamamen uydurmadır. Ve bu, yani onların uydurma olduğu çok zaman önce Hocamız M. H. Yınanç tarafından ispat edilmiştir .

Osman Bey devrindeki meskûn yerler (Karaca] Hisar, Eskişehir, Bilecik, İnegöl köy gibi yerler veya sönük kasabalarıdır. Şehir vasfındaki yerleşim merkezleri (Bursa, İznik, İzmit)

henüz feth olunmamıştı. Osman Bey'in Eskişehir'in Hamam yöresinde pazar kurdurması da buradan geliyor.

Hülasa, Osman Bey zamanında sikke kesilmesi için şartlar uygun değildir. Esasen Hoca Sadeddin, Ali ve diğer birçok müverrihler de ilk Osmanlı sikkesinin Orhan bey zamanında kesildiğini yazmışlardır. Fazla olarak evvelce üzerinde "darebe, Emîr Osman" (Osman Beğ kestirdi) yazılı paralara rastgelinmiş ise de meskükât (paralar ilmi) mütehasısları bunlara değer vermemişlerdir. Bu sebeple Merhum Halil Edhem Bey'in: "Sultan Osman Han-ı evvelin nam-ı hümayunlarına şimdiye kadar hiçbir sikke bulunmamıştır" sözü buna göre değerini korumuş ve koruyacaktır .

5- OSMAN GAZİ'NİN SİLAH ARKADAŞLARI

Bundan önceki makalede Osman Gazi'nin silah arkadaşı Köse Mihal Bey'den bahsedilmişti. Burada da kaynakların verdikleri imkân nisbetinde, diğer kahramanlardan söz edilecektir. Makalemizde görülecek olan sıralama onların tarih sahnesine çıkışlarına göre düzenlenmiştir.

Turgud Alp: Dilimizde turgu şeklinde bir fiil görülüyor. Bu sebeplen bu adın Moğolca mı olduğu sorusu akla geliyor. Zira bu adda (torgut) bir Moğol boyu vardır. Tahrir defterleri Turgud'un Anadolu Türkleri arasında oldukça yaygın adlardan biri olduğunu gösteriyor. Karaman devleti beylerinden Turgut oğullarını ve her halde bu aileye bağlı İçel'deki Turgutlu oymağını bildiğimiz gibi, Sivas-Kırşehir arasında yaşayan Ulu Yörük Türklerinin de yine Turgudlu adlı bir oymakları vardır. Ünlü Türk denizcisi Turgud Reis'in de bu adı taşıdığı görülüyor.

Osman Gazi Bilecik Tekfurunu Bilecik'e yakın Kaldırayuk (yahut Kaldırık) deresinde yeni hayatına son verince (699=1229 ?) Turgud Alp'i İnegöl'c göndermiş, kendisi de arkadan gelmişti. Şehir kuşatıldı. Yağma edileceği haberi gazileri daha fazla gayrete getirdi. Bunun sonucunda İnegöl fethedildi. Tekfur Aya Nikola da yakalandı. Türklere çok düşmanlık gösterdiği ve hatta sıkıntı ve üzüntüler yüzünden sağ bırakılmayarak hayatına son verildi. Osman Gazi şehrin idaresini Turgud Alp'a bıraktı.

Turgud Alp, Köse Mihal Bey ile birlikte Orhan Bey'in Adranos seferine de katılmıştır. Orhan Bey'in geldiğini gören Adranos tekfuru kaçarken bir kayadan düşerek ölünce, Adranos zahmet çekilmeden Türklerin eline geçti (1325). Fazla olarak bu başarı Bursa'nın fethini de kolaylaştırdı. Turgud Alp'in yine İnegöl beyi olarak 1335 yılında hayatta olduğu anlaşılıyor. Kendisi bu sırada bir hayli yaşlı idi. Turgud Alp, İnegöl çevresinde keşiş dağında yaşayan manevî şahsiyetlerden Geyikli Baba'nın yakın dostu veya belki de müridi idi, daima Geyikli

Baba ile sohbet ederdi. Onun tavsiyesi üzerine Orhan Bey Geyikli Baba ile görüşmek istemişti. Sonra bir gün ansızın çıkageldi. Elinde bir kuru kavak dalı vardı. Bu dalı Orhan Bey'in konağının bahçesine dikti. Bu kuru kavak büyüyerek güzel bir kavak ağacı oldu. Öyle ki her padişah bu ulu kavağın kuru dallarını kestirirdi. İnegöl yöresinde Turgut Alp'in birçok köyü vardı. Bu köyleri içine alan yöreye uzun bir zaman Turgud ili denilmiştir.

Aygut (Aygud) Alp: Osman Gazi'nin en eski arkadaşlarından birinin de Aygud Alp olduğu görülüyor. Gerçekten Bilecik ve İnegöl'ün feth edilmesinden sonra tayinler yapılırken ona da İnönü kalesi tevcih edilmişti . Sonra Orhan Bey devrinde oğlu (?) Kara Ali ile birlikte İzmit yakınındaki Koyunhisarı kalesinin fethine gönderildi. Bu kalede İznikmid (=İzmit) melikesinin kardeşi Kaluyan vardı. Aygul Alp kaleyi kuşatmıştı. Gazilerden birinin attığı ok Kaluyan'ın ölümüne sebep oldu. Bunun üzerine kaledekiler teslim oldular. Bu başarı İzmid'in fethine de âmil oldu. Gerçekten kardeşinin mızrağa dikilmiş başını gören İzmit melikesi İstanbul'da hüküm süren Paleologlar hanedanının Bela Konya şehri Türklere teslim etmiş mallarını alıp gemi ile İstanbul'a gitmişti. (1337)

Aygut Alp ve oğlu Ali Bey'in ölüm tarihleri belli değildir. Aygut Alp'in torunu Kara Temürtaş Paşa'dır. Temür Taş Paşa Yıldırım Bayezid'in atabegi yani balası idi. Gerek I. Murad gerek oğlu Yıldırım Bayezid devrindeki başarılarında mühim bir rol oynayan Temürtaş Paşa Lala Şahin Paşa'nın ölümü üzerine beylerbeyi olmuştu. Kapı kulu ocaklarından Sipah ocağı (atlı birliği) onun teşebbüsü ile kurulmuştu.

Bu büyük kumandan ve devlet adamı 1404 yılında hayata veda etmiş ve Bursa da gömülmüştür. Onun ört hayırlı oğlu vardı. Bunlardan Yahşi beğ Niş fatihidir. 1402 de Timur ile yapılan Ankara savaşında şehit düşmüştür. Ali, Oruç ve Umur adlı oğulları da devlete büyük hizmetlerde bulundular. Müverrihimiz Âşık paşaoğlu bir çok defa Umur Paşa'nın yanında Balkanlardaki savaflara katılmış ve ondan bir çok hadise hakkında bilgiler alarak bunları kitabında yazmıştır. Umur Paşa da adaşı Aydın oğlu Gazi Umur Bey gibi (şehadeti 1348) çok cömert bir Türk paşası idi. Bir çok şehirde cami ve medrese gibi hayır eserleri yaptırmış saygı duyulan bir devlet adamı idi adına bir çok da eser yazılmıştır. 1461 yılında hayata veda etmiş ve Bursa'daki türbesine defnedilmiştir.

Hasan Alp: “Yar Hisarı Haşan Alp'a verdi. Bu dahi bir yarar yoldaş idi. Hem kendüleriyle bile gelmiş idi.” Demek ki Hasan Söğüd'e Ertuğrul Gazi ile gelen Türklere biri idi. Bu tayin en erken 1299 yılında yapıldığına göre Ertuğrul Gazinin Söğüd'e gelişi XIII. yüzyılın birinci yarısında olmamıştır. Aynı yüzyılın ikinci yarısının ortalarında (1263-1280, yıllan arasında) olmuştur. Germiyan oğullarının Malatya bölgesinden Kütahya şehri ve yöresine gelmeleri bize göre muhtemel olarak 1258-1260 yılları arasındadır. “Germiyanogulları ol garipleri (Osman

Gazi ve oymağı halkını) sevmez” çünkü Ertuğrul ve oğlu Osman Gazi Germiyanogluna tâbi olmamışlardı. Düşmanlık buradan çıkmıştı. Hasan Alp hakkında maalesef başka bilgiye sahip değiliz.

Saltuk Alp: Bu ismin Sal-fiili ile-tuk fiil isminden yapılmış olduğu görülüyor. Bu ismin manası da “attık, bıraktık” demek oluyor. Bu, çocuğun yaşaması için konmuş adlardan biridir. Saltuk adını taşıyan tanınmış şahsiyetlerin başında XIII. yüzyılda Erzurum ve bölgesini idare etmiş olan hanedanın başı ile onun torunu gelir. Saltuk Alp hakkında da, maalesef, fazla bir bilgi yoktur. Osman Bey merkezi Karaca Hisar sancağını oğlu Orhan Gazi’ye vermişti. Sonra Köse Mihal Bey ile Saltuk Alp da Karaca Hisarda bırakıldılar. Bu iki beyin asıl vazifeleri, Çavdar Tatarlarının baskınlarına karşı Karaca Hisar’ın korunmasında Orhan Bey’e yardım etmektir.

Samsa Çavuş: Samsa’nın aslının ne olduğunu bilmiyorum. Bu adın Arabça keskin kılıç manasındaki “şamsam” kelimesi ile ilgili olması ihtimali akla geldi. Fakat hiç emin değilim. Moğolca olabilir mi, bilmiyorum. Çavuş Gök Türklerden gelen bir kelime olup çabış şeklinde söyleniyor ve yaver ve yardımcı manasına geliyordu. Selçuklular devrinde ise çavuş, divanda, törenlerde ve muhabere işle hizmet gören bir meslek zümresinin mensuplarına deniliyordu.

Samsa Çavuş bir oymak beyi veya reisi idi. Uca (yani sınıra) Ertuğrul Gazi ile birlikte gelmişti. Ancak İnegöl tekfuru Aya Nikola’nın hücumlarına dayanamadığından ve Ertuğrul Bey tarafından da korunamadığı için Mudurnu yöresine gidip orada yurt tutmuştu. Ancak Osman Bey ile münasebetlerini sürdürüyordu. Nitekim Osman Gazi’nin Göynük ve Tarakçe Yenicesi yörelerine yaptığı akınlarda Samsa Çavuş’un çok yardımı görülmüştü. Bu akın 1299 dan epeyce önce yapılmıştı. Sonra 1304-1305 yılında Mekece, Ak Hisar, Geyve ve Leblebici Hisarına yapılan seferde de bulunmuş ve hatta Lefke’nin yanındaki küçük bir hisarı Osman Gazi ona vermişti. Bunun üzerine hisarın yanındaki köy Çavuş köyü adıyla anılmaya-başlanmıştır.

Bundan sonra Samsa Çavuş’a İznik yakınındaki Kara Tekin hisarı verildi. O, bu hisardan İznik’in dolaylarına sık sık akın ederek İzniklilerin huzur ve rahatlarını kaçırmıştı. Fakat 1305-1306 tarihlerinde yapıldığı söylenen Kara Tekin ve Kara Çepiç 17 Fakat kitabelerde ve kayı-nâmelerin ile diğer bazı yerlerin fethinden sonra Samsa Çavuş’tan artık bir daha söz edilmiyor.

Sülemiş: Bunun süle-fiili ile miş fiil isminden yapılmış bir isim olduğu görülüyor, manası da sefer yapmış, asker sevk etmiş demektir. Süle-fiili de sü (ordu) isminden-lı eki ile yapılmış bir fiildir. Fakat bu fiil (yani süle)in ve ondan yapılmış Sülemiş’in Selçuklu devrinde kullanıldığına dair hiç bir delil yoktur buna karşılık bu ismi, Anadolu’ya Moğolların getirdiklerine dair delil vardır. O da Selçuklu ordusunu 1243 de Köse Dağ’da ve 1256 da

Konya-Aksaray arasındaki Sultan Han yakınında iki defa yenen meşhur Moğol Bismul boyundan Baycu Noyan'ın oğlu da Sülemiş adını taşıyordu. Baycu'ya bu adı koyduran tabii Uygur bahşıları yani din adamlarıdır. Moğolların Türkleşmelerinde en mühim rolü herhalde de Uygur Türkleri oynadılar.

Osman Gazinin silah arkadaşı Sülemiş'e gelince o, Samsa Çavuş'un kardeşi idi. Onun hakkında "yoldaşlığa yarar" deniliyor.

Akça Koca: Osman Gazi bir müddet sonra "(belki 1320 den itibaren) nikris denilen bacak ağrıları hastalığından muzdarip olduğu için oğlu Orhan Gazi'yi sefere göndermiş ve yanına Akça Koca, Konur (nur) Alp, Gazi Rahman ve Köse Mihal gibi beyleri katmıştı. Bunlardan ilk üçü ilk defa Orhan Bey'in bu seferi dolayısı ile anılırlar. Bu sefer sonucunda ilk önce Sakarya kıyısında ki Kara Çepiç Ab Su (Aba Suyu Alp Suyu da deniliyor) kaleleri feth olunmuş bunlardan birincisi Konur Alp'a, İkincisi de Akça Koca'ya verildi ve bu kaleleri üs olarak kullanıp fetih hareketlerinde bulunmaları istendi.

Akça Koca İznikmid (= İzmit) yönünde fetihlere girişti. Gaziler, çok hareketli, heyecanlı refah çok başarılı bir hayat geçirmeye başladılar.

Akça Koca Kandıra, Samandıra ve diğer birçok kaleyi feth etmiştir. İzmit vilayetinin adı olan Kocaeli Akça Koca'dan geliyor. Ölümü 1327'den sonra ise de yılı bilinmiyor. Buna karşılık Aşık Paşaoğlu kabrinin Kandıra'da bir dağda olduğunu bildiriyor. Bu haber çok ilgi çekicidir. Çünkü dağlarda gömülmek bir Orta Asya geleneği idi. Akça Koca'nın soyu kendisinden sonra bir müddet sürmüş ve bunlardan Kadı Fazlullah vezirlik makamına yükselmiştir.

Konur Alp: Konur Türklerin yanık al, yağızimsı al, kara ile kızılarası renge deniliyor . Kaşgarlı konur'u Arabça el-edbesü sözü ile tercüme etmiş. İngilizceye de Chestnut (kestane) kelimesi ile çevrilmiştir. Anadolu'da hala kullanılıyor ve sarı ile kara karışım bir renk kızıl-kara karışımı, koyu kumral ve kestane rengi mânâların da kullanılıyor.

Konurun ilk önce at donlarından biri için kullanılmış olduğu şüphesiz. Dede Korkut destanlarının baş kahramanı Salur Kazan Beg'in atının donunun konur olduğunu biliyoruz. Hatta Salur Kazan Beğ "Konur atın iyisi" diye de tanımlanıyor. Yine Dede Korkut destanlarında Oğuz elinin çobanlarından biri de konur koca adı ile anıldığı görülüyor.

Kendisine Karaçepiç kalesi verilen Konur Alp buradan Ak Yazı'ya doğru fetihlere girişmiş nice yerleri açmıştır. Konur Alp'in ölümü de 1337 yılından sonradır. Fakat yılı belli değildir. Mezarın nerede olduğu da bilinmiyor. Kendisinden sonra soyunun devam ettiğine dair de bilgi yoktur.

Gazi Rahman (Abdurrahman): Akça Koca ve Konur Alp ile birlikte Kocaeli yarımadasının fethinde rol oynamış bir Gazi'dir. O yiğit ve yakışıklı ve erdemli bir gençti. Bundan dolayı Kartal yakınındaki Aydos hisarı tekfurunun kızı Gazi Rahman'a âşık olmuştu. İşte bu aşk tekfurun kızına kale kapılarını açtırmıştır. Orhan Bey'in de izni ile Gazi Rahman tekfurun kızı ile evlenmiş ve bu evlenmeden yine kahraman bir insan olan Karaca Rahman doğmuştur. Hatta İstanbul'da yaramaz çocukları onun adıyla korkuturlarmış. Aydos'un fethinde Akça Koca ve Konur Alp da bulunmuşlardır. Kumandan Akça Koca idi. Gazi Rahman'ın ölüm tarihi ve mezarının nerede olduğu da maalesef bilinmiyor. Gazi Rahman'ın macerası gerçekten bulunmaz bir roman ve senaryo konusudur.

Kara Mürsel: Akça Koca'nın yetiştirdiği yiğitlerden biri de Kara Mürsel'di. İznikmid (=İzmid)'in fethi sırasında (1337) Yalak Ova (Yalova)'ya doğru kıyı bölgesi. Kara Mürsel'e verilmişti. Kara Mürsel düşmanın gemilerle gelip hücumlarına karşı kıyı bölgesini başarı ile korumuştur. Bununla ilgili olarak dirliği olan sahil bölgesi onun adını taşımıştır.

Targan (Tagan): Bursa'nın kuşatılmasında rol oynamış bir yiğit Targan Oğuzların savunmak için yaptıkları tahkimata deniliyor . Yiğidin adı buradan gelmiş olabilir. Fakat bu yiğidin adı Âşıkpaşaoğlu, Neşri ve Oruç Bey'de görülmez.

Taz Ali: İznik'i fethetmek için yapılan hisarın kumandanı. Onun karşısına çıkan yüz kişiden yüz döndürmediği söylenir. İznik'in fethinden sonra hisar yıkılmış, halk hisarın izlerine de "Taz Ali Hisarı" demeyi sürdürmüştür. Yanındaki dağlık yerde yüksek bir kayanın dibinde bulunan soğuk sulu pınar da Taz Ali Pınarı adını taşımıştır.

Ak Baş: Orhan Gazi İznikmid (=İzmid)'i fethettikten (1337) sonra Ak Baş'a Aşıkpaşaoğluna göre Kandırı (=Kandıra) vilayeti, diğer bir rivayet göre de Kunduz pazarı ile vilayeti verilmiştir. Kunduz pazarı ve vilayetinin bulunduğu yeri bilmiyorum. Bu hususla yaptığım kısa bir araştırma müsbet bir sonuç vermedi .

Yahşılı: Orhan Gazi İzmit'in fethinden sonra Ermeni Pazarını da Yahşılı'ya vermişti. Bu yerin Kocaeli'nde olduğu anlaşılıyor.

İşte Osman Gazi'nin silah arkadaşları bu bahsettiklerimizdir. Bizden önceki nesiller yani babalarımız, dedelerimiz ve onlardan sonrakiler Osman Gazi'nin silah arkadaşlarını hürmetle anmışlar, hatta şan ve şeref sahibi gaziler olarak onları kutsal kahramanlar saymışlardır.

Prof. Dr. Faruk Sümer, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu İle İlgili Meseleler Üzerine Araştırmalar, Türk Dünyası Tarih Dergisi, Mart 1991, sayı 51, s. 3-9